

హనుమత్ సీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నపరివారసమేత శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణాంతర్గతస్య ఆయోధ్యకొండస్య

సప్తవింశతిబసోత్క పారాయణబీజ్

పన్నెండవ రోజు పారాయణ - 01.11.2021

స	త్యే	న	లో	కాన్	జ	య	తి	దీ	నాన్	దా	నే	న	రా	ఘ	వః
7	1	0	3	1	8	1	6	8	0	8	0	0	2	4	4

గు	రూన్	ఘ	శ్రూ	ష	యా	వీ	రో	ధ	ను	షా	యు	ధి	శా	త్ర	వాన్
3	2	5	2	6	1	4	2	9	0	6	1	9	5	2	4

వః - 4

పారాయణం చేయవలసిన సర్గలు : 04

సర్గల ఏడుస సంఖ్యలు

50, 51, 52, 53 సర్గలు

పారాయణ శ్లోకాల సంఖ్య

51 + 27 + 102 + 35

215 శ్లోకాలు

అథ సంకల్పః

శ్రీమదఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీపద్మావతీజానేః, శ్రీవేంకటేశ్వర పరబ్రహ్మణః, రూపాంతరభూతస్య, శ్రీరామచంద్రప్రభోః, అనుగ్రహేణ, అస్మిన్, సర్వజగదుపద్రవకాలే, ప్రపంచశాంత్యర్థమ్, అతి శీఘ్రమేవ, విషూచికా క్రిమేః, వినాశనార్థం, సర్వప్రపంచస్య, విశిష్య, భారతదేశస్య, ఉత్తరోత్తర, శుభసంపత్సృష్ట్యర్థం, సర్వేషామ్, ఆస్తికమహాజనానాం, సకుటుంబానాం, ఆయురారోగ్యైశ్వర్య, సద్బుద్ధిత్యాది, సర్వశుభఫలప్రాప్త్యర్థం, సర్వవిధ సుస్థిరతా సిద్ధ్యర్థం, విద్యావిత్తవాణిజ్య, దేశరక్షణాదిరంగేషు, సర్వతోముఖాభివృద్ధి ద్వారా, శ్రీరామరాజ్యస్య, పునర్వ్యవస్థాపనార్థం, వైదికధర్మాభిధానస్య, సనాతన ఆర్షధర్మస్య, సర్వోన్నతిసిద్ధ్యర్థం, తద్ధర్మప్రతికూలతా పరిహారార్థం, వైరిక్షయార్థం, గోసంరక్షణార్థం చ, విశేషతః, ఏతాదృశ, జగత్కళ్యాణకర, కార్యక్రమనిర్వహణశీలస్య, శ్రీమత్ తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానస్య, సర్వతోముఖాభివృద్ధ్యర్థం, హనుమత్ సీతాలక్ష్మణ, భరతశత్రుఘ్న, పరివారసమేత, శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణః, ప్రీత్యర్థం చ, అక్షరలక్షాత్మక, సీతాలక్ష్మణహనుమత్సమేత, శ్రీరామమూలమంత్రానుష్ఠాన, తర్పణ, హేళామపూర్వకం

సత్యేన లోకాన్ జయతి, దీనాన్ దానేన రాఘవః ।

గురూన్ శుశ్రూషయా వీరః, ధనుషా యుధి శాత్రవాన్ ॥

ఇత్యేతన్మంత్రాంతర్గత, కటపయాది, సంఖ్యాశాస్త్రానుసారం, శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణాంతర్గత, అయోధ్యాకాండపారాయణం, ఆచార్యముఖేన, అన్యోన్యసాహాయ్యేన, లోకకళ్యాణార్థం, కరిష్యామహే.

శ్రీ శిషుప్రార్థనె

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధసే ।

రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః ॥ 1 ॥

శ్రీ ఆంజనేయ ప్రార్థనె

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసం ।

రామాయణమహామాలారత్నం వందేఽనిలాత్మజమ్ ॥ 2 ॥

శ్రీ వాల్మీకి ప్రార్థనె

కూజంతం రామ రామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।

ఆరుహ్య కవితాశాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ॥ 3 ॥

శ్రీశిషుచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాణ్డే పంచాశస్కర్ణః

సీతాదేవీయుతం వీరం సర్వభూషణభూషితం ।

పితృభక్తం హరిం ధ్యాయేత్ అయోధ్యాకాండ ఉత్తమే ॥

విశాలాన్ కోసలాన్ రమ్యాన్ యాత్వా లక్ష్మణపూర్వజః ।

అయోధ్యాఽభిముఖో ధీమాన్ ప్రాజ్ఞలిర్వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 50.1 ॥ (2 సార్లు)

ఆపుచ్ఛే త్వాం పురిశ్రేష్ఠే కాకుత్స్థపరిపాలితే ।

దైవతాని చ యాని త్వాం పాలయన్తి వసన్తి చ ॥ 50.2 ॥

నివృత్తవనవాసస్త్వామ్ అన్యణో జగతీపతేః ।

పునర్లక్ష్మ్యామి మాత్రా చ పిత్రా చ సహ సజ్గతః ॥ 50.3 ॥

తతో రుధిరతామ్రాక్షః భుజముద్యమ్య దక్షిణమ్ ।

అశ్రుపూర్ణముఖో దీనః అబ్రవీజ్ఞానపదం జనమ్ ॥ 50.4 ॥

అనుక్రోశో దయా చైవ యథార్హం మయి వః కృతః ।

చిరం దుఃఖస్య పాపీయః గమ్యతామర్థసిద్ధయే ॥ 50.5 ॥

తేఽభివాద్య మహాత్మానం కృత్వా చాపి ప్రదక్షిణమ్ ।

విలపన్తో నరా ఘోరం వ్యతిష్ఠన్త క్వచిత్ క్వచిత్ ॥ 50.6 ॥

తథా విలపతాం తేషామ్ అతృప్తానాం చ రాఘవః ।

అచక్షుర్విషయం ప్రాయాత్ యథాఽర్కః క్షణదాముఖే ॥ 50.7 ॥

తతో ధాన్యధనోపేతాన్ దానశీలజనాన్ శివాన్ ।

అకుతశ్చిద్భయాన్ రమ్యాన్ చైత్యయూపసమావృతాన్ ॥ 50.8 ॥

ఉద్యానామ్రవణోపేతాన్ సమ్పన్నసలిలాశయాన్ ।

తుష్టపుష్టజనాకీర్ణాన్ గోకులాకులసేవితాన్ ॥ 50.9 ॥

లక్ష్మణీయాన్ నరేంద్రాణాం బ్రహ్మఘోషాభినాదితాన్ ।

రథేన పురుషవ్యాఘ్రుః కోసలానత్యవర్తత ॥ 50.10 ॥

మధ్యేన ముదితం స్పీతం రమ్యోద్యానసమాకులమ్ ।

రాజ్యం భోగ్యం నరేంద్రాణాం యయౌ ధృతిమతాం వరః ॥ 50.11 ॥

తత త్రిపథగాం దివ్యాం శివతోయామశైవలామ్ ।

దదర్శ రాఘవో గంగాం పుణ్యామృషినిషేవితామ్ ॥ 50.12 ॥

ఆశ్రమైరవిదూరస్థైః శ్రీమద్భిస్సమలంకృతామ్ ।

కాలేఽస్పరోభిర్హృష్టాభిః సేవితామ్భావ్రాదాం శివామ్ ॥ 50.13 ॥

దేవదానవగన్ధర్వైః కిన్నరైరుపశోభితామ్ ।

నానాగన్ధర్వపత్నీభిః సేవితాం సతతం శివామ్ ॥ 50.14 ॥

దేవాక్రీడశతాకీర్ణాం దేవోద్యానశతాయుతామ్ ।
దేవార్థమాకాశగమాం విఖ్యాతాం దేవపద్మినీమ్ ॥ 50.15 ॥

జలాఘాతాట్టహాసోగ్రాం ఘేననిర్మలహాసినీమ్ ।
క్వచిద్వేణీకృతజలాం క్వచిదావర్తశోభితామ్ ॥ 50.16 ॥

క్వచిత్ స్తిమితగమ్భీరాం క్వచిద్వేగజలాకులామ్ ।
క్వచిద్గమ్భీరనిర్ఘోషాం క్వచిద్భైరవనిస్వనామ్ ॥ 50.17 ॥

దేవసంఘాఘ్నతజలాం నిర్మలోత్పలశోభితామ్ ।
క్వచిదాభోగపులినాం క్వచిన్నిర్మలవాలుకామ్ ॥ 50.18 ॥

హంససారససంఘుష్టాం చక్రవాకోపకూజితామ్ ।
సదా మత్తైశ్చ విహగైః అభిసన్నాదితాన్తరామ్ ।

క్వచిత్తీరరుహైర్ఘ్నైః మాలాభిరివశోభితామ్ ॥ 50.19 ॥
క్వచిత్పుల్లోత్పలచ్చన్నాం క్వచిత్పద్మవనాకులామ్ ।

క్వచిత్కుముదషణ్ణైశ్చ కుడమలైరుపశోభితామ్ ॥ 50.20 ॥
నానాపుష్పరజోధ్వస్తాం సమదామివ చ క్వచిత్ ।

వ్యపేతమలసజ్ఘాతాం మణినిర్మలదర్శనామ్ ॥ 50.21 ॥
దిశాగజైర్వనగజైః మత్తైశ్చ వరవారణైః ।

దేవోపవాహైశ్చ ముహుః సన్నాదితవనాన్తరామ్ ॥ 50.22 ॥
ప్రమదామివ యత్నేన భూషితాం భూషణోత్తమైః ।

ఫలైః పుష్పైః కిసలయైః వృతాం గుల్మైర్ద్విజైస్తథా ॥ 50.23 ॥
శింశుమారైశ్చ నక్రైశ్చ భుజంఘైశ్చ నిషేవితామ్ ।

విష్ణుపాదచ్యుతాం దివ్యామపాపాం పాపనాశినీమ్ ॥ 50.24 ॥
సముద్రమహిషీం గఙ్గాం సారసక్రౌఞ్చనాదితామ్ ।

ఆససాద మహాబాహుః శృఙ్గబేరపురం ప్రతి ॥ 50.25 ॥
తామూర్మికలిలావర్తామ్ అన్వవేక్ష్య మహారథః ।

సుమన్త్రమబ్రవీత్సూతమ్ ఇహైవాద్య వసామహే ॥ 50.26 ॥
అవిదూరాదయం నద్యాః బహుపుష్పప్రవాలవాన్ ।

సుమహానిఙ్గుదీవృక్షే వసామోఽత్రైవ సారథే ॥ 50.27 ॥
ద్రక్ష్యామస్పరితాం శ్రేష్ఠాం సమ్మాన్యసలిలాం శివామ్ ।

దేవదానవగన్ధర్వమృగమానుషపక్షిణామ్ ॥ 50.28 ॥
లక్ష్మణశ్చ సుమన్త్రశ్చ బాధమిత్యేవ రాఘవమ్ ।

ఉక్త్వా తమిఙ్గుదీవృక్షం తదోపయయతుర్లయైః ॥ 50.29 ॥

రామోఽభియాయ తం రమ్యం వృక్షమిక్ష్వాకునన్దనః ।

రథాదవాతరత్తస్మాత్ సభార్యస్సహలక్ష్మణః ॥ 50.30 ॥

సుమన్రోఽప్యవతీర్యాస్మాత్ మోచయిత్వా హయోత్తమాన్ ।

వృక్షములగతం రామమ్ ఉపతస్థే కృతాఞ్జలిః ॥ 50.31 ॥

తత్ర రాజా గుహేలా నామ రామస్యాత్మసమస్సఖా ।

నిషాదజాత్యో బలవాన్ స్థపతిశ్చేతి విశ్రుతః ॥ 50.32 ॥

స శృత్వా పురుషవ్యాఘ్రుం రామం విషయమాగతమ్ ।

వృద్ధైః పరివృతోఽమాత్యైః అజ్ఞాతిభిశ్చాభ్యుపాగతః ॥ 50.33 ॥

తతో నిషాదాధిపతిం దృష్ట్వా దూరాదుపస్థితమ్ ।

సహ సౌమిత్రిణా రామః సమాగచ్ఛద్గుహేన సః ॥ 50.34 ॥

తమార్తస్సంపరిష్వజ్య గుహేలా రాఘవమబ్రవీత్ ।

యథాఽయోధ్యా తథేయం తే రామ కిం కరవాణి తే ॥ 50.35 ॥

ఈదృశం హి మహాబాహేలా కః ప్రాప్యత్యతిథిం ప్రియమ్ ॥ 50.36 ॥

తతో గుణవదన్నాద్యమ్ ఉపాదాయ పృథగ్విధమ్ ।

అర్ఘ్యం చోపానయత్ క్షిప్రం వాక్యం చేదమువాచ హ ॥ 50.37 ॥

స్వాగతం తే మహాబాహేలా తవేయమఖిలా మహీ ।

వయం ప్రేష్యా భవాన్ భర్తా సాధు రాజ్యం ప్రశాధి సః ॥ 50.38 ॥

భక్త్యం భోజ్యం చ పేయం చ లేహ్యంచేదముపస్థితమ్ ।

శయనాని చ ముఖ్యాని వాజినాం ఖాదనం చ తే ॥ 50.39 ॥

గుహమేవం బ్రువాణం తు రాఘవః ప్రత్యువాచ హ ।

అర్చితాశ్చైవ హృష్టాశ్చ భవతా సర్వథా వయమ్ ।

పద్భ్యామభిగమాచ్ఛైవ స్నేహసన్దర్శనేన చ ॥ 50.40 ॥

భుజాభ్యాం సాధు పీనాభ్యాం పీడయన్వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 50.41 ॥

దిష్ట్వా త్వాం గుహ పశ్యామి హ్యరోగం సహ బాన్ధవైః ।

అపి తే కుశలం రాష్ట్రే మిత్రేషు చ ధనేషు చ ॥ 50.42 ॥

యత్త్విదం భవతా కిశ్చిత్ ప్రీత్యా సముపకల్పితమ్ ।

సర్వం తదనుజానామి న హి వర్తే ప్రతిగ్రహే ॥ 50.43 ॥

కుశచీరాజినధరం ఫలమూలాశినం చ మామ్ ।

విద్ధి ప్రణిహితం ధర్మే తాపసం వనగోచరమ్ ॥ 50.44 ॥

అశ్వానాం ఖాదనేనాహమ్ అర్థీ నాన్యేన కేనచిత్ ।

ఏతావతాఽత్ర భవతా భవిష్యామి సుపూజితః ॥ 50.45 ॥

ఏతే హి దయితా రాజ్ఞః పితుర్దశరథస్య మే ।

ఏతైస్సువిహితైరశ్వైః భవిష్యామ్యహమర్చితః ॥ 50.46 ॥

అశ్వానాం ప్రతిపానం చ ఖాదనం చైవ సోఽన్వశాత్ ।

గుహస్తత్రైవ పురుషాన్ త్వరితం దీయతామితి ॥ 50.47 ॥

తతశ్చిరోత్తరాసంగః సంధ్యామన్వాస్య పశ్చిమామ్ ।

జలమేవాదదే భోజ్యం లక్ష్మణేనాఽఽహృతం స్వయమ్ ॥ 50.48 ॥

తస్య భూమౌ శయానస్య పాదౌ ప్రక్షాళ్య లక్ష్మణః ।

సభార్యస్య తతోఽభ్యేత్య తస్థా వృక్షముపాశ్రితః ॥ 50.49 ॥

గుహలాఽపి సహ సూతేన సామిత్రమనుభాషయన్ ।

అన్వజాగ్రత్తో రామమ్ అప్రమత్తో ధనుర్ధరః ॥ 50.50 ॥

తథా శయానస్య తతోఽస్య ధీమతః, యశస్వినో దాశరథేర్మహాత్మనః ।

అదృష్టదుఃఖస్య సుఖోచితస్య సా, తదా వ్యతీయాయ చిరేణ శర్వరీ ॥50.51॥(2 సార్లు)

సీతాదేవీయుతం వీరం సర్వభూషణభూషితం ।

పితృభక్తం హరిం ధ్యాయేత్ అయోధ్యాకాండ ఉత్తమే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాణ్డే షష్ఠాశస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాణ్డే ఏకషష్ఠాశస్సర్గః

సీతాదేవీయుతం వీరం సర్వభూషణభూషితం ।

పితృభక్తం హరిం ధ్యాయేత్ అయోధ్యాకాండ ఉత్తమే ॥

తం జాగ్రతమదమ్భేన భ్రాతురర్థాయ లక్ష్మణమ్ ।

గుహస్సంతాపసంతప్తః రాఘవం వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 51.1 ॥ (2 సార్లు)

ఇయం తాత సుఖా శయ్యా త్వదర్థముపకల్పితా ।

ప్రత్యాశ్వసిహి సాధ్వస్యాం రాజపుత్ర యథాసుఖమ్ ॥ 51.2 ॥

ఉచితోఽయం జనస్సర్వః క్లేశానాం త్వం సుఖోచితః ।

గుప్త్యర్థం జాగరిష్యామః కాకుత్స్థస్య వయం నిశామ్ ॥ 51.3 ॥

న హి రామాత్ప్రియతరః మమాస్తి భువి కశ్చన ।

బ్రవీమ్యేతదహం సత్యం సత్యేవైవ చ తే శపే ॥ 51.4 ॥

అస్య ప్రసాదాదాశంసే లోకేఽస్మిన్ సుమహద్యశః ।

ధర్మావాప్తిం చ విపులామ్ అర్థావాప్తిం చ కేవలామ్ ॥ 51.5 ॥

సోఽహం ప్రియతమం రామం శయానం సహ సీతయా ।

రక్షిష్యామి ధనుష్పాణిః సర్వతో జ్ఞాతిభిస్సహ ॥ 51.6 ॥

న హి మేఽవిదితం కించిద్వనేఽస్మింశ్చరతస్సదా ।
చతురజ్గం హ్యపి బలం సుమహాత్ ప్రసహేమ హి ॥ 51.7 ॥

లక్ష్మణస్తం తదోవాచ రక్ష్యమాణాస్త్యయానఘ ।
నాత్ర భీతా వయం సర్వే ధర్మమేవానుపశ్యతా ॥ 51.8 ॥

కథం దాశరథౌ భూమౌ శయానే సహ సీతయా ।
శక్యా నిద్రా మయా లబ్ధం జీవితం వా సుఖాని వా ॥ 51.9 ॥

యో న దేవాసురైస్సర్వైః శక్యః ప్రసహితుం యుధి ।
తం పశ్య సుఖసంవిష్టం తృణేషు సహ సీతయా ॥ 51.10 ॥

యో మన్తతపసా లబ్ధః వివిధైశ్చ పరిశ్రమైః ।
ఏకో దశరథస్యేష్టః పుత్రస్సద్భుశలక్షణః ॥ 51.11 ॥

అస్మిన్ ప్రవ్రాజితే రాజా న చిరం వర్తయిష్యతి ।
విధవా మేదినీ నూనం క్షిప్రమేవ భవిష్యతి ॥ 51.12 ॥

వినద్య సుమహానాదం శ్రమేణోపరతాస్త్రియః ।
నిర్ఘోషోపరతం చాతః మన్యే రాజనివేశనమ్ ॥ 51.13 ॥

కౌసల్యా చైవ రాజా చ తథైవ జననీ మమ ।
నాశంసే యది జీవన్తి సర్వే తే శర్వరీమిమామ్ ॥ 51.14 ॥

జీవేదపి హి మే మాతా శత్రుఘ్నస్యాన్వవేక్షయా ।
తద్దుఃఖం యత్తు కౌసల్యా వీరసూర్వినశిష్యతి ॥ 51.15 ॥

అనురక్తజనాకీర్ణా సుఖా లోకప్రియావహా ।
రాజవ్యసనసంస్పృష్టా సా పురీ వినశిష్యతి ॥ 51.16 ॥

కథం పుత్రం మహాత్మానం జ్యేష్ఠం ప్రియమపశ్యతః ।
శరీరం ధరయిష్యన్తి ప్రాణా రాజ్ఞో మహాత్మనః ॥ 51.17 ॥

వినష్టే నృపతౌ పశ్చాత్ కౌసల్యా వినశిష్యతి ।
అనన్తరం చ మాతాఽపి మమ నాశముపైష్యతి ॥ 51.18 ॥

అతిక్రాన్తమతిక్రాన్తమ అనవాప్య మనోరథమ్ ।
రాజ్యే రామమనిక్షిప్య పితా మే వినశిష్యతి ॥ 51.19 ॥

సిద్ధార్థాః పితరం వృత్తం తస్మిన్ కాలేఽపుపస్థితే ।
ప్రేతకార్యేషు సర్వేషు సంస్కరిష్యన్తి భూమిపమ్ ॥ 51.20 ॥

రమ్యచత్వరసంస్థానాం సువిభక్తమహాపథామ్ ।
హర్మ్యప్రాసాదసమ్పన్నాం గణికావరశోభితామ్ ॥ 51.21 ॥

రథాశ్వగజసమ్బాధాం తూర్యనాదవినాదితామ్ ।

సర్వకళ్యాణసమ్పూర్ణాం హృష్టపుష్టజనాఽకులామ్ ॥ 51.22 ॥

ఆరామోద్యానసమ్పన్నాం సమాజోత్సవశాలినీమ్ ।

సుఖితా విచరిష్యన్తి రాజధానీం పితుర్మమ ॥ 51.23 ॥

అపి జీవేద్దశరథః వనవాసాత్ పునర్వయమ్ ।

ప్రత్యాగమ్య మహాత్మానమ్ అపి పశ్యేమ సువ్రతమ్ ॥ 51.24 ॥

అపి సత్యప్రతిజ్ఞేన సార్థం కుశలినా వయమ్ ।

నివృత్తవనవాసేఽస్మిన్ అయోధ్యాం ప్రవిశేమహి ॥ 51.25 ॥

పరిదేవయమానస్య దుఃఖార్తస్య మహాత్మనః ।

తిష్ఠతో రాజపుత్రస్య శర్వరీ సాఽత్యవర్తత ॥ 51.26 ॥

తథా హి సత్యం బ్రువతి ప్రజాహితే, నరేంద్రపుత్రే గురుసాహృదాద్ గుహుః ।

ముమోచ బాష్పం వ్యసనాభిపీడితః, జ్వరాతురో నాగ ఇవ వ్యథాఽఽతురః ॥51.27॥

(2 సార్లు)

సీతాదేవీయుతం వీరం సర్వభూషణభూషితం ।

పితృభక్తం హరిం ధ్యాయేత్ అయోధ్యాకాండ ఉత్తమే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాణ్డే ఏకపంచాశస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాణ్డే ద్విపంచాశస్సర్గః

సీతాదేవీయుతం వీరం సర్వభూషణభూషితం ।

పితృభక్తం హరిం ధ్యాయేత్ అయోధ్యాకాండ ఉత్తమే ॥

ప్రభాతాయాం తు శర్వర్యాం పృథువక్షా మహాయశాః ।

ఉవాచ రామస్సౌమిత్రిం లక్ష్మణం శుభలక్షణమ్ ॥ 52.1 ॥ (2 సార్లు)

భాస్కరోదయకాలోఽయం గతా భగవతీ నిశా ।

అసౌ సుకృష్ణో విహగః కోకిలస్తాత కూజతి ॥ 52.2 ॥

బర్హిణానాం చ నిర్హోషః శ్రూయతే నదతాం వనే ।

తరామ జాహ్నవీం సౌమ్య శీఘ్రగాం సాగరజ్గమామ్ ॥ 52.3 ॥

విజ్ఞాయ రామస్య వచః సౌమిత్రిర్మిత్రనన్దనః ।

గుహమామన్త్ర్య సూతం చ సోఽతిష్ఠద్భ్రాతురగ్రతః ॥ 52.4 ॥

స తు రామస్య వచనం నిశమ్య ప్రతిగృహ్య చ ।

స్థపతిస్తూర్ణమాహలాయ సచివానిదమబ్రవీత్ ॥ 52.5 ॥

అస్య వాహనసంయుక్తాం కర్ణగ్రాహవతీం శుభామ్ ।

సుప్రతారాం దృఢాం తీర్థే శీఘ్రం నావముపాహర ॥ 52.6 ॥

తం నిశమ్య గుహాదేశం గుహామాత్యగణో మహాన్ ।
ఉపోహ్య రుచిరాం నావం గుహాయ ప్రత్యవేదయత్ ॥ 52.7 ॥

తతస్స ప్రాజ్ఞలిర్బుత్వా గుహా రాఘవమబ్రవీత్ ।
ఉపస్థితేయం నార్దేవ భూయః కిం కరవాణి తే ॥ 52.8 ॥

తవామరసుతప్రఖ్య తర్తుం సాగరగాం నదీమ్ ।
నారీయం పురుషవ్యాఘ్రు తాం త్వమారోహ సువ్రత ॥ 52.9 ॥

అథోవాచ మహాతేజాః రామో గుహమిదం వచః ।
కృతకామోఽస్మి భవతా శీఘ్రమారోప్యతామితి ॥ 52.10 ॥

తతః కలాపాన్ సన్నహ్య ఖడ్గౌ బద్ధ్వా చ ధన్వినౌ ।
జగ్ముతుర్యేన తౌ గఙ్గాం సీతయా సహ రాఘవౌ ॥ 52.11 ॥

రామమేవం తు ధర్మజ్ఞమ్ ఉపగమ్య వినీతవత్ ।
కిమహం కరవాణీతి సూతః ప్రాజ్ఞలిరబ్రవీత్ ॥ 52.12 ॥

తతోఽబ్రవీద్దాశరథిః సుమన్త్రం, స్పృశన్ కరేణోత్తమదక్షిణేన ।
సుమన్త్ర శీఘ్రం పునరేవ యాహి, రాజ్ఞస్సకాశే భవ చాప్రమత్తః ॥ 52.13 ॥

నివర్తస్వేత్యువాచైనమ్ ఏతావద్ధి కృతం మమ ।
రథం విహాయ పద్భ్యాం తు గమిష్యామో మహావనమ్ ॥ 52.14 ॥

ఆత్మానం త్వభ్యనుజ్ఞాతమ్ అవేక్ష్యార్తస్స సారథిః ।
సుమన్త్రః పురుషవ్యాఘ్రుమ్ ఐక్ష్యాకమిదమబ్రవీత్ ॥ 52.15 ॥

నాతిక్రాన్తమిదం లోకే పురుషేణేహ కేనచిత్ ।
తవ సభ్రాతృభార్యస్య వాసః ప్రాకృత వద్వనే ॥ 52.16 ॥

న మన్యే బ్రహ్మచర్యేఽస్తి స్వధీతే వా ఫల లోదయః ।
మార్దవార్జవయోర్వాఽపి త్వాం చేద్వ్యసనమాగతమ్ ॥ 52.17 ॥

సహ రాఘవవైదేహ్యో భ్రాత్రా చైవ వనే వసన్ ।
త్వం గతిం ప్రాప్స్యసే వీర త్రీన్లోకాంస్తు జయన్నివ ॥ 52.18 ॥

వయం ఖలు హతా రామ యే త్వయాఽపుష్పవంచితాః ।
కైకేయ్యా వశమేష్యామః సాసాయా దుఃఖభాగినః ॥ 52.19 ॥

ఇతి బ్రువన్నాత్మసమం సుమన్త్రస్సారథిస్తదా ।
దృష్ట్వా దూరగతం రామం దుఃఖార్తో రురుదే చిరమ్ ॥ 52.20 ॥

తతస్తు విగతే బాష్పే సూతం స్పృష్టోదకం శుచిమ్ ।
రామస్తు మధురం వాక్యం పునఃపునరువాచ తమ్ ॥ 52.21 ॥

ఇక్ష్యాకూణాం త్వయా తుల్యం సుహృదం నోపలక్షయే ।
యథా దశరథో రాజా మాం న శోచేత్తథా కురు ॥ 52.22 ॥

శోకోపహతచేతాశ్చ వృద్ధశ్చ జగతీపతిః ।
కామభారావసన్నశ్చ తస్మాదేతద్భ్రవీమి తే ॥ 52.23 ॥

యద్యదాజ్ఞాపయేత్కించిత్ స మహాత్మా మహీపతిః ।
కైకేయ్యాః ప్రియకామార్థం కార్యం తదవికాంక్షయా ॥ 52.24 ॥

ఏతదర్థం హి రాజ్యాని ప్రశాసతి నరేశ్వరాః ।
యదేషాం సర్వకృత్యేషు మనో న ప్రతిహన్యతే ॥ 52.25 ॥

యద్యథా స మహారాజః నాలీకమధిగచ్ఛతి ।
న చ తామ్యతి దుఃఖేన సుమన్త్ర కురు తత్తథా ॥ 52.26 ॥

అదృష్టదుఃఖం రాజానం వృద్ధమార్యం జితేన్ద్రియమ్ ।
బ్రూయస్త్వమభివాద్యైవ మమ హేతోరిదం వచః ॥ 52.27 ॥

నైవాహ మనుశోచామి లక్ష్మణో న చ మైథిలీ ।
అయోధ్యాయాశ్చ్యుతాశ్చేతి వనే వత్స్యామహేతి చ ॥ 52.28 ॥

చతుర్దశసు వర్షేషు నివృత్తేషు పునః పునః ।
లక్ష్మణం మాం చ సీతాం చ ద్రక్ష్యసి క్షిప్రమాగతాన్ ॥ 52.29 ॥

ఏవముక్త్యా తు రాజానం మాతరం చ సుమన్త్ర మే ।
అన్యాశ్చ దేవీస్సహితాః కైకేయాం చ పునః పునః ॥ 52.30 ॥

ఆరోగ్యం బ్రూహి కౌసల్యామ్ అథ పాదాభివన్దనమ్ ।
సీతాయా మమ చాఽఽ ర్యస్య వచనాల్లక్ష్మణస్య చ ॥ 52.31 ॥

బ్రూయాశ్చ హి మహారాజం భరతం క్షిప్రమానయ ।
ఆగతశ్చాపి భరతః స్థాప్యో నృపమతే పదే ॥ 52.32 ॥

భరతం చ పరిష్వజ్య యౌవరాజ్యేఽభిషిచ్య చ ।
అస్మత్సన్తాపజం దుఃఖం న త్వామభిభవిష్యతి ॥ 52.33 ॥

భరతశ్చాపి వక్తవ్యః యథా రాజని వర్తసే ।
తథా మాతృషు వర్తేథాః సర్వాస్వేవావిశేషతః ॥ 52.34 ॥

యథా చ తవ కైకేయా సుమిత్రా చ విశేషతః ।
తథైవ దేవీ కౌసల్యా మమ మాతా విశేషతః ॥ 52.35 ॥

తాతస్య ప్రియకామేన యౌవరాజ్య మవేక్షతా ।
లోకయోరుభయోశ్చక్యం నిత్యదా సుఖమేధితుమ్ ॥ 52.36 ॥

నివర్తమానో రామేణ సుమస్తశ్శోకకర్చితః ।

తత్సర్వం వచనం శ్రుత్వా స్నేహాత్ కాకుత్స్థమబ్రవీత్ ॥ 52.37 ॥

యదహం నోపచారేణ బ్రూయాం స్నేహోదవిక్లబః ।

భక్తిమానితి తత్తావత్ వాక్యం త్వం క్షన్తుమర్హసి ॥ 52.38 ॥

కథం హి త్వద్విహీనోఽహం ప్రతియాస్యామి తాం పురీమ్ ।

తవ తావద్వియోగేన పుత్రశోకాకులామివ ॥ 52.39 ॥

సరామమపి తావన్నే రథం దృష్ట్వా తదా జనః ।

వినా రామం రథం దృష్ట్వా విదీర్యేతాపి సా పురీ ॥ 52.40 ॥

దైన్యం హి నాగరీ గచ్ఛేత్ దృష్ట్వా శూన్యమిమం రథమ్ ।

సూతావశేషం స్వం సైన్యం హతవీరమివాహవే ॥ 52.41 ॥

దూరేఽపి నివసంతం త్వాం మానసేనాగ్రతస్ప్ఠితమ్ ।

చింతయన్త్యోఽద్య నూనం త్వాం నిరాహారాః కృతాః ప్రజాః ॥ 52.42 ॥

దృష్టం తద్ధి త్వయా రామ యాదృశం త్వత్ప్రవాసనే ।

ప్రజానాం సఙ్కులం వృత్తం త్వచ్ఛోకక్లాంతచేతసామ్ ॥ 52.43 ॥

ఆర్తనాదో హి యః పౌరైః ముక్తస్త్వద్విప్రవాసనే ।

సరథం మాం నిశామ్యైవ కుర్యుశ్చతగుణం తతః ॥ 52.44 ॥

అహం కిం చాపి వక్ష్యామి దేవీం తవ సుతో మయా ।

నీతోఽసౌ మాతులకులం సంతాపం మా కృథా ఇతి ॥ 52.45 ॥

అసత్యమపి నైవాహం బ్రూయాం వచనమీదృశమ్ ।

కథమప్రియమేవాహం బ్రూయాం సత్యమిదం వచః ॥ 52.46 ॥

మమ తావన్నియోగస్థాః త్వద్బన్ధుజనవాహినః ।

కథం రథం త్వయా హీనం ప్రవక్ష్యన్తి హయోత్తమాః ॥ 52.47 ॥

తన్న శక్త్యామ్యహం గన్తుమ్ అయోధ్యాం త్వద్భతేఽనఘ ।

వనవాసానుయానాయ మామనుజ్ఞాతుమర్హసి ॥ 52.48 ॥

యది మే యాచమానస్య త్యాగమేవ కరిష్యసి ।

సరథోఽగ్నిం ప్రవేక్ష్యామి త్వక్తమాత్ర ఇహ త్వయా ॥ 52.49 ॥

భవిష్యన్తి వనే యాని తపోవిఘ్నకరాణి తే ।

రథేన ప్రతిబాధిష్యే తాని సత్త్వాని రాఘవ ॥ 52.50 ॥

త్వత్కృతేన మయాఽవాప్తం రథచర్యాకృతం సుఖమ్ ।

ఆశంసే త్వత్కృతేనాహం వనవాసకృతం సుఖమ్ ॥ 52.51 ॥

ప్రసీదేచ్ఛామి తేఽ రణ్యే భవతుం ప్రత్యనస్తరః ।

ప్రీత్యాఽభిహితమిచ్ఛామి భవ మే ప్రత్యనస్తరః ॥ 52.52 ॥

ఇమే చాపి హయా వీర యది తే వనవాసినః ।

పరిచర్యాం కరిష్యన్తి ప్రాప్యన్తి పరమాం గతిమ్ ॥ 52.53 ॥

తవ శుశ్రూషణం మూర్ఖా కరిష్యామి వనే వసన్ ।

అయోధ్యాం దేవలోకం వా సర్వథా ప్రజహామ్యహమ్ ॥ 52.54 ॥

న హి శక్యా ప్రవేష్టుం సా మయాఽయోధ్యా త్వయా వినా ।

రాజధానీ మహేష్టస్య యథా దుష్కృతకర్మణా ॥ 52.55 ॥

వనవాసే క్షయం ప్రాప్తే మమైష హి మనోరథః ।

యదనేన రథేనైవ త్వాం వహేయం పురీం పునః ॥ 52.56 ॥

చతుర్దశ హి వర్షాణి సహితస్య త్వయా వనే ।

క్షణభూతాని యాస్యన్తి శతసంఖ్యైః న్యతోఽన్యథా ॥ 52.57 ॥

భృత్యవత్సల తిష్ఠన్తం భర్తృపుత్రగతే పథి ।

భక్తం భృత్యం స్థితం స్థిత్యాం త్వం న మాం హోతుమర్హసి ॥ 52.58 ॥

ఏవం బహువిధం దీనం యాచమానం పునః పునః ।

రామో భృత్యానుకమ్పి తు సుమన్తమిదమబ్రవీత్ ॥ 52.59 ॥

జానామి పరమాం భక్తిం మయి తే భర్తృవత్సల ।

శృణు చాపి యదర్థం త్వాం ప్రేషయామి పురీమితః ॥ 52.60 ॥

నగరీం త్వాం గతం దృష్ట్వా జననీ మే యవీయసీ ।

కైకేయీ ప్రత్యయం గచ్ఛేత్ ఇతి రామో వనం గతః ॥ 52.61 ॥

పరితుష్టా హి సా దేవీ వనవాసం గతే మయి ।

రాజానం నాతిశక్నేత మిథ్యావాదీతి ధార్మికమ్ ॥ 52.62 ॥

ఏష మే ప్రథమః కల్పః యదమ్భా మే యవీయసీ ।

భరతారక్షితం స్పీతం పుత్రరాజ్యమవాప్నుయాత్ ॥ 52.63 ॥

మమ ప్రియార్థం రాజ్జశ్చ సరథస్త్యం పురీం వ్రజ ।

సన్నిష్ఠశ్చాసి యానర్థాన్ తాన్స్తాన్ బ్రూయాస్తథా తథా ॥ 52.64 ॥

ఇత్యుక్త్యా వచనం సూతం సాన్త్యయిత్వా పునః పునః ।

గుహం వచనమక్లేబః రామో హేతుమిదబ్రవీత్ ॥ 52.65 ॥

నేదానీం గుహ యోగ్యోఽయం వాసోమే సజనే వనే ।

అవశ్యం హ్యశ్రమే వాసః కర్తవ్యస్తద్గతో విధిః ॥ 52.66 ॥

సోఽహం గృహీత్వా నియమం తపస్విజనభూషణమ్ ।
హితకామః పితుర్భూయః సీతాయా లక్ష్మణస్య చ ।
జటాః కృత్వా గమిష్యామి న్యగ్రోధక్షీరమానయ ॥ 52.67 ॥

తత్ క్షీరం రాజపుత్రాయ గుహాః క్షిప్తముపాహరత్ ।
లక్ష్మణస్యాత్మనశ్చైవ రామస్తేనాకరోజ్జటాః ॥ 52.68 ॥

దీర్ఘబాహుర్నరవ్యాఘ్రుః జటిలత్వమధారయత్ ॥ 52.69 ॥

తౌ తదా చీరవసనౌ జటామణ్డలధారిణౌ ।
అశోభేతామృషిసమౌ భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ ॥ 52.70 ॥

తతో వైఖానసం మార్గమ్ ఆస్థితస్సహలక్ష్మణః ।
వ్రతమాదిష్టవాన్ రామః సహాయం గుహా మబ్రవీత్ ॥ 52.71 ॥

అప్రమత్తో బలే కోశే దుర్గే జనపదే తథా ।
భవేథా గుహా రాజ్యం హి దురారక్షతమం మతమ్ ॥ 52.72 ॥

తతస్తం సమనుజ్ఞాయ గుహామిక్ష్వాకునన్దనః ।
జగామ తూర్ణమవ్యగ్రః సభార్యస్సహలక్ష్మణః ॥ 52.73 ॥

స తు దృష్ట్వా నదీతీరే నావమిక్ష్వాకునన్దనః ।
తితీర్షుశ్శీఘ్రుగాం గంగామిదం లక్ష్మణమబ్రవీత్ ॥ 52.74 ॥

ఆరోహ త్వం నరవ్యాఘ్రు స్థితాం నావమిమాం శనైః ।
సీతాం చారోపయాన్వక్షం పరిగృహ్య మనస్వినీమ్ ॥ 52.75 ॥

స భ్రాతుశ్శాసనం శ్రుత్వా సర్వమప్రతికూలయన్ ।
ఆరోప్య మైథిలీం పూర్వమ్ ఆరురోహోత్మవాంస్తతః ॥ 52.76 ॥

అథారురోహ తేజస్వీ స్వయం లక్ష్మణపూర్వజః ।
తతో నిషాదాధిపతిః గుహేలా జ్ఞాతీనచోదయత్ ॥ 52.77 ॥

రాఘవోఽపి మహాతేజాః నావమారుహ్య తాం తతః ।
బ్రహ్మవత్ క్షత్రవచ్చైవ జజాప హితమాత్మనః ॥ 52.78 ॥

ఆచమ్య చ యథాశాస్త్రం నదీం తాం సహ సీతయా ।
ప్రాణమత్ ప్రీతిసంహృష్టః లక్ష్మణశ్చామితప్రభః ॥ 52.79 ॥

అనుజ్ఞాయ సుమన్త్రం చ సబలం చైవ తం గుహమ్ ।
ఆస్థాయ నావం రామస్తు చోదయామాస నావికాన్ ॥ 52.80 ॥

తతస్తైశ్చోదితా సా నౌః కర్ణధారసమాహితా ।
శుభస్పృవేగాభిహతా శీఘ్రం సలిలమత్యగాత్ ॥ 52.81 ॥

మధ్యం తు సమనుప్రాప్య భాగీరథ్యాస్త్యనిన్దితా ।
వైదేహీ ప్రాజ్ఞలిర్భుత్వా తాం నదీమిదమబ్రవీత్ ॥ 52.82 ॥

పుత్రో దశరథస్యాయం మహారాజస్య ధీమతః ।
నిదేశం పారయిత్వేమం గంగే త్వదభిరక్షితః ॥ 52.83 ॥

చతుర్దశ హి వర్షాణి సమగ్రాణ్యుష్య కాననే ।
భ్రాత్రా సహ మయా చైవ పునః ప్రత్యాగమిష్యతి ॥ 52.84 ॥

తతస్త్వాం దేవి సుభగే క్షేమేణ పునరాగతా ।
యక్ష్యే ప్రముదితా గంగే సర్వకామసమృద్ధిని ॥ 52.85 ॥

త్వం హి త్రిపథగా దేవి బ్రహ్మలోకం సమీక్షసే ।
భార్యా చోదధిరాజస్య లోకేఽస్మిన్ సంప్రదృశ్యసే ॥ 52.86 ॥

సా త్వాం దేవి నమస్యామి ప్రశంసామి చ శోభనే ।
ప్రాప్తరాజ్యే నరవ్యాఘ్రే శివేన పునరాగతే ॥ 52.87 ॥

గవాం శతశహస్రం చ వస్త్రాణ్యన్నం చ పేశలమ్ ।
బ్రాహ్మణేభ్యః ప్రదాస్యామి తవ ప్రియచికిర్షయా ॥ 52.88 ॥

సురాఘటసహస్రేణ మాంసభూతాదనేన చ ।
యక్ష్యే త్వాం ప్రయతా దేవి పురీం పునరుపాగతా ॥ 52.89 ॥

యాని త్వత్తీరవాసీని దైవతాని వసన్తి చ ।
తాని సర్వాణి యక్ష్యామి తీర్థాన్యాయతనాని చ ॥ 52.90 ॥

పునరేవ మహాబాహుః మయా భ్రాత్రా చ సంగతః ।
అయోధ్యాం వనవాసాత్తు ప్రవిశత్వనఘోఽనఘే ॥ 52.91 ॥

తథా సమ్భాషమాణా సా సీతా గంగామనిన్దితా ।
దక్షిణా దక్షిణం తీరం క్షిప్రమేవాభ్యుపాగమత్ ॥ 52.92 ॥

తీరం తు సమనుప్రాప్య నావం హిత్వా నరర్షభః ।
ప్రాతిష్ఠత సహ భ్రాత్రా వైదేహ్య చ పరంతపః ॥ 52.93 ॥

అథాబ్రవీన్మహాబాహుః సుమిత్రానన్దవర్ధనమ్ ।
భవ సంరక్షణార్థాయ సజనే విజనేఽపి వా ॥ 52.94 ॥

అవశ్యం రక్షణం కార్యమ్ అదృష్టే విజనే వనే ।
అగ్రతో గచ్ఛ సామిత్రే సీతా త్వామనుగచ్ఛతు ॥ 52.95 ॥

పుష్కతోఽహం గమిష్యామి త్వాం చ సీతాం చ పాలయన్ ।
అన్యోన్యస్యేహ నో రక్షా కర్తవ్యా పురుషర్షభ ॥ 52.96 ॥

స హి తావదతిక్రాంతా సుకరా కాచన క్రియా ।

అద్య దుఃఖం తు వైదేహీ వనవాసస్య వేత్యతి ॥ 52.97 ॥

ప్రనష్టజనసమ్బాధం క్షేత్రారామవివర్జితమ్ ।

విషమం చ ప్రసాతం చ వనం హ్యద్య ప్రవేక్ష్యతి ॥ 52.98 ॥

శ్రుత్వా రామస్య వచనం ప్రతస్థే లక్ష్మణోఽగ్రతః ।

అనన్తరం చ సీతాయాః రాఘవో రఘునన్దనః ॥ 52.99 ॥

గతం తు గంగాఽపరపారమాశు, రామం సుమన్త్రః ప్రతతం నిరీక్ష్య ।

అధ్వప్రకర్షాద్వినివృత్తదృష్టిః ముమోచ బాష్పం వ్యథితస్తపస్వీ ॥ 52.100 ॥

స లోక పాలప్రతిమప్రభావవాన్, తీర్త్వా మహాత్మా వరదో మహానదీమ్ ।

తతః సమృద్ధాశ్చుభసస్యమాలినః, క్రమేణ వత్సాన్ ముదితానుపాగమత్ ॥ 52.101 ॥

తౌ తత్ర హత్వా చతురో మహామృగాన్, వరాహమృశ్యం పృషతం మహారురుమ్ ।

ఆదాయ మేధ్యం త్వరితం బుభుక్షితౌ, వాసాయ కాలే యయతుర్వనస్పతిమ్ ॥52.102॥

(2 సార్లు)

సీతాదేవీయుతం వీరం సర్వభూషణభూషితం ।

పితృభక్తం హరిం ధ్యాయేత్ అయోధ్యాకాండ ఉత్తమే ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాణ్డే ద్విపఞ్చాశస్సర్గః

అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాణ్డే త్రిపఞ్చాశస్సర్గః

సీతాదేవీయుతం వీరం సర్వభూషణభూషితం ।

పితృభక్తం హరిం ధ్యాయేత్ అయోధ్యాకాండ ఉత్తమే ॥

స తం వృక్షం సమాసాద్య సన్ధ్యామన్వాస్య పశ్చిమామ్ ।

రామో రమయతాం శ్రేష్ఠః ఇతి హేలవాచ లక్ష్మణమ్ ॥ 53.1 ॥ (2 సార్లు)

అద్యేయం ప్రథమా రాత్రిః యాతా జనపదాద్భూషిః ।

యా సుమన్త్రేణ రహితా తాం నోత్కణ్ఠితుమర్హసి ॥ 53.2 ॥

జాగర్తవ్యమతంద్రిభ్యామ్ అద్య ప్రభృతి రాత్రిషు ।

యోగక్షేమం హి సీతాయాః వర్తతే లక్ష్మణావయోః ॥ 53.3 ॥

రాత్రిం కథంచిదేవేమాం సౌమిత్రే వర్తయామహే ।

ఉపావర్తామహే భూమౌ ఆస్తీర్య స్వయమూర్జితైః ॥ 53.4 ॥

స తు సంవిశ్య మేదిన్యాం మహార్హశయనోచితః ।

ఇమాస్సౌమిత్రయే రామః వ్యాజహార కథాశ్చుభాః ॥ 53.5 ॥

ధ్రువమద్య మహారాజః దుఃఖం స్వపితి లక్ష్మణ ।

కృతకామా తు కైకేయీ తుష్టా భవితుమర్హతి ॥ 53.6 ॥

సా హి దేవీ మహారాజం కైకేయీ రాజ్యకారణాత్ ।
అపి న చ్యావయేత్ ప్రాణాన్ దృష్ట్వా భరతమాగతమ్ ॥ 53.7 ॥

అనాథశ్చ హి వృద్ధశ్చ మయా చైవ వినాకృతః ।
కిం కరిష్యతి కామాత్మా కైకేయీ వశమాగతః ॥ 53.8 ॥

ఇదం వ్యసనమాలోక్య రాజ్ఞశ్చ మతివిభ్రమమ్ ।
కామ ఏవార్థధర్మాభ్యాం గరీయానితి మే మతిః ॥ 53.9 ॥

కో హ్యవిద్వానపి పుమాన్ ప్రమదాయా కృతే త్యజేత్ ।
ఛన్దానువర్తినం పుత్రం తతో మామివ లక్షణ ॥ 53.10 ॥

సుఖీ బత సభార్యశ్చ భరతః కేకయాసుతః ।
ముదితాన్ కోసలానేకః యో భోక్ష్యత్యధిరాజవత్ ॥ 53.11 ॥

స హి సర్వస్య రాజ్యస్య ముఖమేకం భవిష్యతి ।
తాతే చ వయసాఽతీతే మయి చారణ్య మాస్థితే ॥ 53.12 ॥

అర్థధర్మౌ పరిత్యజ్య యః కామమనువర్తతే ।
ఏవమాపద్యతే క్షిప్రం రాజా దశరథో యథా ॥ 53.13 ॥

మన్యే దశరథాంతాయ మమ ప్రవ్రాజనాయ చ ।
కైకేయీ సౌమ్య సన్ప్రాప్తా రాజ్యాయ భరతస్య చ ॥ 53.14 ॥

అపీదానీం న కైకేయీ సౌభాగ్యమదమోహితా ।
కౌసల్యాం చ సుమిత్రాం చ సన్ప్రబాధేత మత్కృతే ॥ 53.15 ॥

మా స్మ మత్కారణాద్దేవీ సుమిత్రా దుఃఖమావసేత్ ।
అయోధ్యామిత ఏవ త్వం కాల్యే ప్రవిశ లక్షణ ॥ 53.16 ॥

అహమేకో గమిష్యామి సీతయా సహ దణ్డకాన్ ।
అనాథాయా హి నాథస్త్వం కౌసల్యాయా భవిష్యసి ॥ 53.17 ॥

క్షుద్రకర్మా హి కైకేయీ ద్వేష్యమన్యాయ్య మాచరేత్ ।
పరిదద్యా హి ధర్మజ్ఞే భరతే మమ మాతరమ్ ॥ 53.18 ॥

నూనం జాత్యన్తరే కస్మిన్ స్త్రీయః పుత్రైర్వియోజితాః ।
జనన్యా మమ సౌమిత్రే తస్మాదేతదుపస్థితమ్ ॥ 53.19 ॥

మయా హి చిరపుష్టేన దుఃఖసంవర్ధితేన చ ।
విప్రాయుజ్యత కౌసల్యా ఫలకాలే ధిగస్తు మామ్ ॥ 53.20 ॥

మా స్మ సీమన్తినీ కాచిత్ జనయేత్ పుత్రమీదృశమ్ ।
సౌమిత్రే యోహఽమమ్భాయాః దద్మి శోకమనన్తకమ్ ॥ 53.21 ॥

మనో ప్రీతివిశిష్టా సా మతో లక్షణ శారికా ।
యస్యాస్త్రచూచయతే వాక్యం శుకపాదమరేర్దశ ॥ 53.22 ॥

శోచన్త్యా అల్పభాగ్యాయాః న కించిదుపకుర్వతా ।
పుత్రేణ కిమపుత్రాయాః మయా కార్యమరిన్దమ ॥ 53.23 ॥

అల్పభాగ్యా హి మే మాతా కౌసల్యా రహితా మయా ।
శేతే పరమదుఃఖార్తా పతితా శోకసాగరే ॥ 53.24 ॥

ఏకో హ్యహమయోధ్యాం చ పృథివీం చాపి లక్షణా ।
తరేయమిషుభిః క్రుద్ధః నను వీర్యమకారణమ్ ॥ 53.25 ॥

అధర్మభయభీతశ్చ పరలోకస్య చానఘు ।
తేన లక్షణా నాద్యాహమ్ ఆత్మానమభిషేచయే ॥ 53.26 ॥

ఏతదన్యచ్చ కరుణం విలప్య విజనే వనే ।
అశ్రుపూర్ణముఖో రామః నిశి తూష్ణీముపావిశత్ ॥ 53.27 ॥

విలప్యోపరతం రామం గతార్చిషమివానలమ్ ।
సముద్రమివ నిర్వేగమ్ ఆశ్వాసయత లక్షణాః ॥ 53.28 ॥

ధ్రువమద్య పురీ రాజన్ అయోధ్యాఽఽయుధినాం వర ।
నిష్ప్రభా త్వయి నిష్క్రాన్తే గతచన్ద్రేవ శర్వరీ ॥ 53.29 ॥

వైతదౌపయికం రామ యదిదం పరితప్యసే ।
విషాదయసి సీతాం చ మాం చైవ పురుషర్షభ ॥ 53.30 ॥

న చ సీతా త్వయా హీనా న చాహమపి రాఘవ ।
ముహూర్తమపి జీవావః జలాన్మత్స్యా వివోద్భుతౌ ॥ 53.31 ॥

న హి తాతం న శత్రుఘ్నం న సుమిత్రాం పరంతప ।
ద్రష్టుమిచ్ఛేయమద్యాహం స్వర్గం వాఽపి త్వయా వినా ॥ 53.32 ॥

తతస్తత్ర సుఖాసీనౌ నాతిదూరే నిరీక్ష్యతామ్ ।
న్యగ్రోధే సుకృతాం శయాం భేజాతే ధర్మవత్సలౌ ॥ 53.33 ॥

స లక్షణాస్యోత్తమపుష్కలం వచః, నిశమ్య చైవం వనవాసమాదరాత్ ।
సమాస్యమస్తా విదధే పరంతపః, ప్రపద్య ధర్మం సుచిరాయ రాఘవః ॥ 53.34 ॥

తతస్తు తస్మిన్ విజనే వనే తదా, మహాబలౌ రాఘవవంశవర్దనౌ ।
న తౌ భయం సన్ప్రభుమమభ్యుపేయతుః, యథైవ సింహౌ గిరిసానుగోచరౌ ॥ 53.35 ॥

సీతాదేవీయుతం వీరం సర్వభూషణభూషితం ।
 పితృభక్తం హరిం ధ్యాయేత్ అయోధ్యాకాండ ఉత్తమే ॥
ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాణ్డే త్రిపఞ్చాశస్సర్గః

అథ చతుష్పఞ్చాశస్సర్గః

తే తు తస్మిన్ మహావృక్షే ఉషిత్వా రజనీం శివామ్ ।
 విమలేఽభ్యుదితే సూర్యే తస్మాద్దేశాత్ ప్రతస్థిరే ॥ 54.1 ॥

శ్రీరామస్తుతిః - ఆపదామపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదాం ।
 లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహమ్ ॥

ఫలశ్రుతిః - ఇదం పవిత్రం పాపఘ్నం పుణ్యం వేదైశ్చ సమ్మితం ।
 యః పఠేత్ రామచరితం సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః

అథ క్షమాప్రార్థనా - యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
 తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్ -
 కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా
 బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్ ।
 కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై
 నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్ - శ్రియః కాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
 శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

